

За много мислители основният проблем на човешкия живот, ако добре съм схванал, е правото на самоубийство. И аз, признавам, често съм си мислил за този изход в случай на крайна необходимост и мога да кажа, че възможността да напусна тази планета, на която не съм и искал да дойда, е облекчавала много от тежките ми, да не кажа – на безизходица, моменти, когато около мен се е затягала примката на канцеларския живот. Но в самоубийството има и нещо, което добре възпитаният човек, какъвто съм и аз, не може да понесе, а именно, че обижда с баналността си... Нямам пред вид прощалното писмо, без което не може; какво изобщо да напишеш в него и на кого; как да обясниш тази своя постъпка? Не, не става въпрос за това! Струва ми се, че няма абсолютно чисто самоубийство. Всички тези обесвания, когато ви намират с изплезен език и посиняло лице, пръснатият мозък по килима, ваните, пълни с кръв от вени, кухните, които вонят на отровен газ или още горят, сплесканите тела на тротоара, подутите трупове, които плуват по течението на реките... Нож, газ, куршум, или примка? Какъв беден избор! В който и да е вариант, смъртта сигурно е болезнена – няма приятно самоубийство. Освен това, остава тялото. Какво ще правиш с него? Какъв шок за близки и роднини, колко мъки да съберат самоубиеца, за да го сглобят, да го гримират, облекат или вкочанен да го пренесат на леглото! Не съм егист, не мога да не мисля за тревогите, които бих създал на близките си със себичния си акт. Много време съм прекарвал в размишления за правото на самоубийство, естествено, не повече от всички останали, които изобщо не признават открито, че мислят за смърт. Но щом веднъж се захем с разрешаване на тази мрачна загадка, тя не ме напусна чак докато собственото ми натежало тяло и неговата очевидна раз-

руха лека-полека не ме наведоха на епохалната мисъл за безболезнено, дискретно и съвсем безшумно самоунищожение, което няма да увреди на никого, освен на онзи, който го извършва. Това е самоубийство без големи жестове, шум и трагедии, без патетика, следователно съвсем незабележимо за обикновения зрител и прилагано, спокойно мога да кажа, почти масово, без някой да се учудва. Забелязах например, че около мене се движат множество мъртъвци. Не, не е игра на думи: действително са мъртви, въпреки че ходят, пият, ядат, размножават се, дори понякога са духовити в компания... Но угасналите им очи и някаква едва забележима потиснатост, говорят на онзи, който умее да чете лицата, че това са ПРИМИРЕНИ хора, отказали се от живота в един момент и съгласили се само да съществуват, да бъдат статисти, да проживяват, нищо повече. Естествено, никой от тях не знае, че вече не е между живите, само от време на време за такъв човек казват: „Абе, не е ли оня, умрелия?“ Впрочем, да постигна тяхното състояние съзнателно, със силата или слабостта на волята си, все едно, за мен, може да се каже, представлява съвършено самоубийство, без каквито и да било следи, което е също така трудно изпълнимо, както и съвършеното престъпление. По този начин човек не причинява на никого болка, умира незабележимо, дълго, дълго и съвсем приятно. Децата му не са преследвани до края на живота си от случая „баща-самоубиец“ (което може да бъде сериозна сянка в биографията на всекиго), изобщо нищо особено не се случва – само се умира, умира, умира, само се умира...

Трябва да спомена още и това, че като съвсем малко момче съм чел и слушал много за смели хора, които извършвали най-различни експерименти с телата си и че такъв вид авантюра постоянно ме е привличала. За съжаление

произлизам от най-обикновено дребнобуржоазно семейство, което не проявяваше разбиране към авантюристичния ми дух в зародиш. Покойната ми майка не искаше и да чуе да се катеря по скалите или да се гмуркам по-дълбоко от своя ръст (казваше, че това не е добре за ушите), а що се касае до рекорд по гладуване, какъвто по неизвестни причини най-много ме интересуваше, тя смяташе за лична обида ако откажех да приема и втора чиния от някое ястие, приготвено от нея с любов. Баща ми, строг и патриархален служител в железниците, смяташе, че на един нормален и почтен гражданин не подобава да си опитва силите в такива, според него, циркаджийски занимания и че във всичко трябва да бъдеш умерен и да се придържаш към златната среда. С течение на времето Лола започна да готви също така вкусни ястия, както и майка ми, а след това настъпи период на относително благосъстояние, поне що се отнася до храната, така че от рекорда ми по гладуване и помен не остана, може би старото желание да се излява в нещо, беше останало да тлее неугаснало някъде под всекидневните навици? С две думи, вместо да счупя всички рекорди по гладуване, за което се готвех още като момче, реших да се отдам на преяждане! Към тази мисъл ме наведоха няколко причини. Първо, нито едно общество в света не обича изгладнелите. Те винаги са като нямо обвинение. Прекалената хилавост открай време се счита за съмнителна – в телата без грам излишна плът като правило обикновено се крие скептичен дух, недоверие, подозрение, накратко – недоволство... Не напразно през цялата история на човечеството дебелиите преследват кльошавите!

Но ще ви излъжа, ако твърдя, че съзнателно реших да надебелея. Откъде у мен толкова сила! В яденето потърсих спасение просто от отчаяние, затъпяване и безнадеждност, в

които затънах, обезкуражен от малките, по-точно казано, никакви перспективи да постигна нещо значително в живота. Просто се отдадох на лапането като утеха. Значи нищо изключително не съм направил, освен че вдигнах ръце от всичко, стиснах очи, и като истински самоубиец скочих с главата надолу в храната. Нима не са ни карали насила да ядем още като бебета? Цялата ни цивилизация започва с тъпчене на пеленачетата!

Но да не протакам, а да ви кажа по-добре веднага как се впуснах в най-голямата си авантюра на своя скучен живот. Когато днес си помисля за това (а все по-рядко мисля за каквото и да било, защото мисленето представлява изключително усилие за мен), си спомням, че отчаяното ми начинание започна през един съвсем обикновен ден, по време на закуска. Сутринта беше облачна и, както всеки друг ден, трябваше да отида в службата. Погледнах горката си жена, която отдавна вече беше занемарила външния си вид и се учудих: откъде се взех с нея? Изобщо не почувствах по-близка и дъщеря ни, вече пораснало, съвсем отчуждено момиче, с което рядко разговарях. Четеше някакво списание за телевизия. Понякога се случва човек да види близките си в някаква друга светлина, сякаш ги вижда за пръв път в живота си, но мисля, че твърде рядко се случва в същата светлина да види и себе си и неочаквано да схване, че от него се е изпарил целият му дух, изчезнала е цялата онази енергия, по която се различава човек от домашното животно; когато установи, че цял е направен от кожа, месо, кости, черва, плазма, бъбреци, стомах, бели и червени кръвни телца – че всъщност е своеобразна ЖИВА МАШИНА, която непрекъснато иска да се налива с течности и да се захранва с калории, за да продължава да работи... Не мога точно да опиша това странно чувство, но щом ме обзе, се отприших! Същевре-

менно ми беше и тъжно, и смешно, че никои и не забеляза, че се впускам в едно от най-смъртоносните приключения, за които е известно – в авантюра, от която няма почти никаква надежда за връщане. Нямахше тържествени речи, нито пристанища, задръстени от платноходи и лодки, нямахше нито военна музика, нито телевизионни камери; впуснах се, без да се мръдна от мястото си, в това опасно пътуване, а дори моята бедна Лола не ме целуна по бузата на прощаване.

За начало изяхдох половин още топъл хляб с току-що приготвени домашни пръжки, а след това се нахвърлих на сланина, салам, сметана и сирене, след това пък гаврътнах половин литър студено какао и ометох половин буркан сладко от сливи. Когато свърших с това, почистих онова, което беше останало пред другите. Спомням си – дъщеря ми ме погледна над вестника и каза:

- Скив, тате ще се ПУКНЕ от ядене!

Изобщо тя и не подозираше колко истина има в това. Да, пропука се дълго охраняваният предпазен бент на въздържанието! Тази сутрин още не ми беше съвсем ясно, че в основата на моето отдаване на яденето лежи желанието за самоунищожение. Нима това е чудно? Нима във всеки подвиг няма също и много самоубийствено?

С изяждане на все по-големи и по-големи количества храна, сякаш постепенно потъвах в някакво тъпо блаженство. Кръвта все по-трудно стигаше до мозъка ми, ангажирана с храносмилането, което скоро ме накара редовно да спя след обед все по-дълго и по-дълго, докато не дойде времето (по-точно БРЕМЕТО!), когато се будех само за вечеря и за известно време дремех пред включения телевизор, а след това пак заспивах. Будех се в три посред нощ от глад и ядах в мрака, осветен само от призрачната светлина на отворения хладилник.

От ден на ден се изгубваше предишната ми озлобеност, топеше се недоволството под горещината на сланината, с която, слой след слой, обвивах бившия си гняв. В началото, естествено, трябваше да употребя и малко воля, за да ям, но вече в „пълната“ фаза разширените черва сами започнаха да си искат все повече храна. Още нещо: човек цял живот чака някакво чудо, което да го отърве, това е надеждата, подхранвана от идващите дни; най-често целият ти живот протича в сладостни очакване на нещо, което в повечето случаи изобщо не се сбъдва. Впрочем, някой, който намира удоволствия в осезаеми, делнични неща, някой пияница или чревоугодник например, осъществява с всяка чаша или всяко ястие чудото, което другите така безуспешно очакват и търсят. Очакването на обяда ме изпълваше с неизразимо вълнение и щастие, като че ли някоя красавица ми е определила среща. Щом стана дума за това: моите сто четирийсет и осем килограма, които натрупах само за няколко година, ме освободиха от много задължения – сред тях и най-досадното: никой не очакваше от мен, че ще се занимавам с онези смешни движения и че редовно ще изпълнявам съпружеските си задължения, след като връзките на обувките си не можех да завържа. Нощта започна да принадлежи само на мен! И така, още с поставянето на чиниите върху масата, когато чуех характерното тракане на вилици и лъжици или пращящото фшшшшшш-шипене на шницела, метнат в нажежения тиган, ме побиваха сладостни тръпки под езика, по небцето и върховете на зъбите. В съответствие с Павлов, точно усещах вкуса на яденето десетина минути преди първия залък да се е плъзнал през хранопровода в стомаха. И виж ти! Още щом завърших обяда, пред мене се появяваше нова цел, откривах нов смисъл – вечерята! Лягах си в кревата, мислейки с копнеж за закуската и новите утринни вест-

ници. Впрочем скоро вестниците незабелязано отпаднаха. Колкото повече затлъстявах, толкова по-малко ме интересуваха другите хора и съдбите им. Престанах да се интересувам от политика, изкуство, за времето... Човек с години се тъпче с информация, чужди чувства и опит. Е, стига ми толкова! Дошло е време от натрупания опит да се направи синтез, за да се започне нещо, нещо ново, само мое и ниchie друго! Не мисля да се образувам чак до смъртта си, която вече е започнала! Вместо всичко останало, съсредоточих се върху същността: вслушвах се в тялото си, прониквайки все по-дълбоко в самия себе си, потопен в сланина като в някаква мека броня против света. Лека-полека се сбогувах с живота, който сега достигаше до мен само под формата на храна. Известно време се замислях ей-така, между другото, откъде се взема месото, което до вчера е ходело на четири крака, откъде докарват шунката – от планината или от равнината, дали зеленчуците са пръскани с пестициди, дали хлябът е печен в частна фурна или е купен от супера, но скоро и това престана; на сто и седемдесет килограма ме интересуваше преди всичко количеството, почти все едно ми беше какво ям. Подобно нещо ми се случи и с вкуса на ястията! В началото обръщах внимание на кулинарните нюанси, докато не стигнах до същността, до най-простите селски ястия, без каквато и да било изтънченост. Преситеното ми сетиво на вкуса вече не можеше да се възбуди от никакъв пикантен сос; можеха да ме задоволят само картофи, боб, зеле, бакла, сланина, праз, хляб... Докато още ЖИВЕ-ЕХ, бях забелязал, че пристрастените пияници, обладани от алкохола, изобщо не се интересуват от качеството на виното или ракията. Стараят се колкото се може по-бързо да изпаднат в безсъзнание и пият всичко наред, което им падне под ръка, мешат бира и коняк, вино и ликьори, в състояние са да

пият и спирт – само и само да стигнат колкото се може по-бързо ТАМ.

На дадена, обществено допустима степен на надебеляване, условно да я наречем, така, по-пълният човек се ползва с някакво предимство пред останалите, по-малко дебелите. Кой е видял слаб директор на кланица? Кой вярва на някой голям стопански деец, ако не е охранен, авторитетен? Мисля, че успехът в деловите и литературните среди у нас достига своя връх на около сто и двайсет килограма; такава беше по мое време идеалното тегло на най-влиятелните търговци и естети. При това историята ни е пълна с глад и немотия. Вековният идеал на гладния народ все още е едрият, добре охранен поп, чиито червени бузи са нашарени от синкави капилляри. Той е тотем против страха от наследствен глад. Той е пример за подражание! Никога не съм имал повече успех в службата от онази година, когато варирах между сто и двайсет и сто и четирийсет килограма! Кой би посмял да ме изпрати с куриерската поща в някоя друга фирма, щом ме видеше как с достойнство дремя зад своето бюро? При това станах проблем за асансьорите. Щом влезех в кабината, тозчас светваше червената лампичка. Но на границата на сто и шейсет кило човек престава да бъде с достойнство и става трагично смешен. Какво можеха да правят с мен? Започнаха да ме изпращат на лечение за сметка на държавата. Обиколих няколко санаториума за отслабване все в чудесни живописни курорти и бани. Денем се хранех на научна основа, по схема, а вечер се измъквах и обикалях кръчмите около гарите. Успях да вмъкна и известно количество колбаси и ги скрих в тайник, който бях издълбал в дюшека. Санитарките ми внасяха скришом в санаториума пакети с кюфтета на скара и кренвирши. След като изобщо не можаха да си обяснят защо непрекъснато надебелявам, вме-

сто да отслабвам, лекарите, както обикновено, обвиниха хормоните! Ако не съществуваха те и тайнствените алергии, как иначе биха оправдали своите неуспехи? Сладко им се надсмивах в себе си, докато изследвах огромното ми разплуто меланхолично тяло, което постепенно придобиваше формите на болничната стая. Подхлъзнах им науката! Как да разберат, че става дума за обикновено самоубийство? За мене отдавна вече не съществуват делничните проблеми на средния човек. Превърнах се в добродушно чудовище и в научната периодика съм известен като ФЕНОМЕН! Отдавна вече гледам снизходително и с превъзходство на онези нещастни аматьори-лапачи, които в най-добрия случай успяват да изядат на бас стотина баклави или вол! Дилетанти! На двеста и петдесет килограма (от тях 180 кила сланина) престанах да се движа. Освободих се от много грижи и ненужни неща. Тъй като никои не прави толкова широко облекло, по цял ден съм омотан в тънки чаршафи, бос, неспънат от суетата и придържането към безсмислени моди. Сам. Обслужват ме с внимание и любов. Иначе не бих могъл и да се помръдна; ставите ми не биха издържали тази тежест. Сърцето ми, казват, е претоварено, тъй като организъмът ми непрекъснато трябва да произвежда нова кръв. Сланината ми се е инфилтрирала в черния дроб и бъбреците. Дишам трудно, тъй като поради натрупаните мазнини, се е намалило пространството за гръдния кош. През това време лекарите изследвах психосоматичните връзки на бързото ми напълняване, откриваха недостътъчно любов в детството, разгадавах объркаността на обществената структура... Не им разкрих истинската причина, все още ги оставям да се мъчат...

Постигнах, значи, най-накрая целта си и се освободих от разрушителните токсини на всекидневния живот. Колко

далеч е сега онова време, когато се мятах в паяжината в търсене на изход! Колко страсти, мъки и наивност! Колко надежди! Вече постепенно всички са ме забравили. И в ЗУКИД, който чрез някаква заплетена транзакция със социалното осигуряване ме прехвърли на издръжка на Медицинския институт, след като пропадна опитът му да ме теслими на цирк „Централ“. За мен сега се пише като за най-дебелия човек на Балканите! Снимат ме за средните страници на вестниците, тъй като не мога да се побера само на една страница. Жалко, че всичко това не ми доставя удоволствие. Успехът изглежда дойде прекалено късно. За да не се задуша в съня, спя седнал на специално конструиран креват, който същевременно е и прецизен кантар. Самотен съм. Потъвам в сън; спя, спя, свит на кълбо някъде дълбоко в това чудовищно тяло, което вече не е мое, на този свят, който вече не е мой... През полусъня ми преминават велики образци, които вече доста съм надминал по дебелина. Идват да ме посетят мистериозният Буда, намазан със свещени мазила; лакомият Гаргантюа, непоправимият веселяк Кола Брьонон, Балзак, загърнат в широка антерия; вечно съненият Обломов с халат, по който лъщят петна от разлят борш; старият кръшкач, добрият войник Швейк... Всички добродушни поети и лапачи, бохеми, ненаситници, чревоугодници, ведри песимисти, самоубийци! Не идва единствено Майлс Дарден от Северна Каролина, най-тежкия човек на света. Вероятно яде с последни сили, защото се плаши, че скоро ще му отнема рекорда. Още само трийсет и седем кила и триста и петдесет грама, и съм го стигнал!

Пази се, Дарден! Идвам...

(1979)